

STRATEGI
PROCESS
PLAN

► **POLICY**
RIKTLINJE
RUTIN

POLICY FÖR TRYGG OCH SÄKER VERKSAMHET FÖR BARN

TRYGGARE TILLSAMMANS – RÄDDA BARNENS CHILD SAFEGUARDING POLICY

POLICY FÖR TRYGG OCH SÄKER VERKSAMHET FÖR BARN

Bakgrund och syfte

Rädda Barnen är världens ledande barnrättsorganisation. För att nå vårt uppdrag som världens ledande barnrättsorganisation är en av de mest grundläggande saker vi ska säkerställa; att våra verksamheter alltid är trygga och säkra för barn. Vi på Rädda Barnen är fast beslutna att göra allt i vår makt för att se till att varje barn i våra verksamheter ska vara och känna sig trygga. Barn ska må och ha det bra i våra verksamheter och få sina rättigheter tillgodosedda enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Samtidigt, ska vi som på olika representerar Rädda Barnen vara trygga och känna oss säkra över det arbete vi gör med och för barn. Därför finns Tryggare Tillsammans, eller Child Safeguarding som det heter i den internationella verksamheten, vilket består av en uppsättning interna policys, riktlinjer, rutiner, arbetssätt och verktyg för att säkerställa att Rädda Barnen är en trygg och säker organisation för barn.

Den här policyn relaterar till Rädda Barnens Globala Samverkansförbunds *Child Safeguarding Protocol*. Protokollet antogs i mars 2010 och reviderades i april 2019. Protokollet beskriver de policys och rutiner som alla medlemsländer och Internationella Rädda Barnen är bundna att införa för att säkerställa att alla barn som vi är i kontakt med är respekterade och att deras rätt till frihet från alla former av avsiktlig eller oavsiktlig skada, diskriminering, kränkningar, våld, och sexuella övergrepp och utnyttjande i organisationens verksamhet tillgodoses.

Denna policy är ett komplement till Rädda Barnens *Etiska riktlinjer* och *Riktlinjer för ideellt arbete i Rädda Barnen*. I de etiska riktlinjerna fastställs det yrkesmässiga agerande och den goda praxis som förväntas av Rädda Barnens personal och representanter¹ i förhållande till barn. I riktlinjerna för ideellt arbete fastställs det som förväntas av alla medlemmar och ideellt aktiva som är verksamma inom Rädda Barnen.

Grundsyn

Rädda Barnen ska vara en trygg och säker organisation för barn. Vi har nolltolerans mot alla former av diskriminering, kränkningar, våld, sexuella övergrepp och utnyttjande av barn och accepterar inget beteende som bryter mot den här policyn. Det innebär att alla anställda, förtroendevalda, medlemmar, volontärer, praktikanter, samarbetspartner och andra representanter som arbetar för eller på något sätt ingår ett avtal med Rädda Barnen Sverige har en skyldighet att ha läst policyn, dela den grundsyn och följa de skyldigheter som Rädda Barnen har definierat.

Vår grundsyn är att:

- ett barn är varje människa under 18 år.
- alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter oavsett barnets eller vårdnadshavares/förälders hudfärg, kön, könsidentitet, könsuttryck, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt, etniskt eller socialt ursprung, egendom, funktionsvariation, sexuell läggning, civilstånd eller annan status.

¹ Alla aktiva medlemmar, aktiva och anställda inkl. styrelseledamöter i lokalföreningar, distrikt och riksstyrelse.

- alla barn har rätt till frihet från all form av skada, diskriminering, kränkningar, våld, sexuella övergrepp och utnyttjande.
- Rädda Barnen verkar för att säkerställa att barn känner till sin rätt att vara fria från skada, diskriminering, kränkningar, sexuella övergrepp och utnyttjande och vi ska informera dem om den rättigheten.
- Rädda Barnen har en skyldighet att säkerställa att alla anställda, förtroendevalda, medlemmar, volontärer, praktikanter, samarbetspartner och andra representanter som arbetar för eller på något sätt ingår ett avtal med Rädda Barnen Sverige, oberoende av var de är baserade, tillämpar bästa möjliga praxis vad gäller beteende mot barn enligt denna policy.

Omfattning

Varje barn i vår verksamhet ska skyddas mot alla former av avsiktlig eller oavsiktlig skada, diskriminering, kränkningar, våld, sexuella övergrepp och utnyttjande genom efterföljande av den här policyn och dess bilagor.

Det är vårt ansvar att se till att alla barn i våra verksamheter och deras vårdnadshavare ska känna till och förstå innebörden av den här policyn. Barn och vårdnadshavare ska bli informerade och veta om hur avvikelser från policyn ska rapporteras och att rapporteringsvägarna är tillgängliga även dem.

Denna policy ska vara synlig och tillgänglig för alla anställda, förtroendevalda, medlemmar, volontärer, praktikanter, samarbetspartner och andra representanter som arbetar för eller på något sätt ingår ett avtal med Rädda Barnen Sverige. Efterföljande av Child Safeguarding/Tryggare Tillsammans är central för all verksamhet inom Rädda Barnen, och för bolagsverksamhet regleras kravställning på detta i ägarpolicy och ägardirektiv, där denna policy eller motsvarande styrdokument är ett grundkrav. En barnvänlig version ska också finnas.²

Kontaktperson/er för *Tryggare Tillsammans* ska finnas i Riksstyrelsen, på huvudkontoret och regionkontoren.

Barnets rättigheter är av primär betydelse. Varje ansträngning måste göras för att skydda barnets rätt till trygghet och skydd vid en utredning efter inkommen risk- eller incidentrapport. Barnets trygghet och säkerhet kommer i första hand.

Policyn gäller för:

1. Alla anställda oavsett om anställd arbetar heltid eller deltid, internationellt eller nationellt.
2. Anställda som är anställd på korttidskontrakt, t.ex. konsulter, forskare etc.
3. Förtroendevalda, medlemmar och volontärer i lokalföreningar, distrikt och Riksstyrelsen
4. Praktikanter hos Rädda Barnen.
5. Anställda, representanter, samarbetspartner och enskilda personer, grupper eller organisationer som har en formell/avtalsenlig relation till Rädda Barnen som innebär kontakt

² One pager om Tryggare Tillsammans till yngre barn.

med barn – såvida det inte överenskommits att samarbetspartner får tillämpa sin egen policy om barns skydd mot övergrepp och utnyttjande.³

6. Bidragsgivare, journalister, politiker och andra personer som besöker Rädda Barnens program eller kontor och som kan komma i kontakt med barn.

Vårt löfte och ansvar

Alla anställda, förtroendevalda, medlemmar, volontärer, praktikanter, samarbetspartner och andra representanter för Rädda Barnen ska vara medvetna, förebygga, agera och rapportera i enlighet med denna policy.

Vara medveten

Du som representant eller som arbetar för eller på något sätt ingår ett avtal med Rädda Barnen Sverige har en skyldighet att:

- underteckna Tryggare Tillsammans godkännandeförklaring⁴ vid anställning eller uppdrag för att visa att du tagit del av och förstått innebörden av policyn och att du kommer att agera enligt den.
- dela den grundsyn och följa de skyldigheter som Rädda Barnen har definierat.
- känna till vart du vänder dig vid misstankar att barn far illa i vår verksamhet, eller vid avvikelser från denna policy.

Förebygga

Du som representant eller som arbetar för eller på något sätt ingår ett avtal med Rädda Barnen Sverige har en skyldighet att:

- genomgå Rädda Barnens obligatoriska utbildning i Child Safeguarding/ Tryggare Tillsammans.⁵
- visa upp utdrag ur Polisens belastningsregistret *För arbete med barn i annan verksamhet*.⁶
- göra en riskbedömning genom att identifiera, minimera, åtgärda och vid behov undvika situationer som eventuellt kan utsätta barn för risker. En riskbedömning ska även göras för att identifiera, minimera, åtgärda och undvika situationer där anställdas, medlemmars, volontärers och representanters beteenden kan missuppfattas.⁷

³ Samarbetspartner måste tillämpa policyn eller ha utarbetat en egen policy av liknande standard. I samarbetsavtal måste överenskomna förfaranden för rapportering och utredande av misstankar om överträdelser av policyn, inbegripet frågor om ofredande och utnyttjande av barn, tydligt markeras.

⁴ Bilaga 1: Tryggare Tillsammans - Godkännandeförklaring eller Bilaga 2: Tryggare Tillsammans - Godkännandeförklaring för partners.

⁵ Alla anställda och förtroendevalda, medlemmar och volontärer ska genomgå Tryggare Tillsammans utbildning inom en månad från start av sitt uppdrag och sedan genomgå samma utbildning vartannat år. Lämpliga webbutbildningar finns för partners, dock inte obligatoriskt för partners.

⁶ [Blanketter – barn i annan verksamhet | Polismyndigheten \(polisen.se\)](#)

⁷ Bilaga 3: Riskbedömning för trygg och säker verksamhet.

- utifrån riskbedömningen, organisera arbetet och arbetsplatsen på ett sådant sätt att det minimerar risken att barn utsätts för skada, diskriminering, kränkningar, våld, sexuella övergrepp, utnyttjande eller på annat sätt kränker deras rättigheter.
- se till att alla barn i våra verksamheter och deras vårdnadshavare ska känna till och förstå innebörden av den här policyn. Barn och vårdnadshavare ska bli informerade och veta om hur avvikelser från policyn ska rapporteras och att rapporteringsvägarna är tillgängliga även dem
- att säkerställa att alla barn som deltar i Rädda Barnens aktiviteter skyddas av denna policy och proaktivt verka för att skydda barn.
- stärka barn och deras familjer/vårdnadshavare om vilka rättigheter de har, vad som är acceptabelt och oacceptabelt, vad de kan förvänta sig av samarbetet med Rädda Barnen
- främja en miljö som präglas av öppenhet i frågor om barns utsatthet vad gäller diskriminering, kränkningar, våld, sexuella övergrepp och utnyttjande av barn. Samt, att alla frågor eller synpunkter kan tas upp och diskuteras tryggt och respektfullt.
- i direkt kontakt med barn, försäkra dig om att det alltid finns minst en annan vuxen medarbetare/representant/vårdnadshavare som ser eller hör. Vi ska inte arbeta ensamma med barn om inte arbetsuppgiften kräver det (inklusive i transportmedel) och det är i förväg i undantagsfall är överenskommet med ansvarig chef/ordförande.⁸
- att följa de policy, rutiner och riktlinjer som gäller vid fotografering och videofilmning av barn, såsom att säkerställa att medgivande har getts av barnet samt vårdnadshavare och att bilderna är tagna med respekt.⁹
- göra en riskrapport i de fall ett barn skulle kunna ha farit illa i vår verksamhet.¹⁰

Agera

Du som representant eller som arbetar för eller på något sätt ingår ett avtal med Rädda Barnen Sverige har en skyldighet att:

- göra allt för att skydda barn från avsiktlig eller oavsiktlig skada, diskriminering, kränkningar, alla former av fysiskt och psykiskt våld, sexuella övergrepp eller utnyttjande.
- behandla barn som individer och med respekt och i frihet mot diskriminering; oavsett barnets eller föräldrarnas/vårdnadshavarens etniska eller socioekonomisk tillhörighet; ålder; funktionsnedsättning; kön; könsidentitet eller könsuttryck; språk; religion eller annan trosuppfattning; politisk åskådning; sexuell läggning.
- respektera varje barns integritet och aldrig kränka barnets fysiska och/eller psykiska hälsa.
- respektera barns åsikter och oro, och ge dem utrymme att uttrycka sina åsikter i situationer som berör dem, som är passande för deras ålder och mognad.¹¹
- alltid behandla barn rättvist och aldrig diskriminera, eller särskilt gynna enskilda barn till nackdel för andra.

⁸ Idag finns undantag gällande verksamhet som lyder under hälso- och sjukvårdslagstiftning och case manager.

⁹ Rädda Barnens Medgivande för film och fotografi.

¹⁰ Bilaga 4: Incident- och rapporteringsformulär eller <https://rapportera.rb.se>.

¹¹ Rädda Barnens Riktlinjer för barns delaktighet.

- aldrig utsätta barn för situationer som barnet inte kan förstå, inte är moget för och inte kan ge sitt samtycke till.
- aldrig agera med avsikt att skuldbelägga, förnedra, nedvärdera eller vanära barn eller på annat sätt utsätta barnet för psykiska övergrepp.
- agera respektfullt i relationer med barn genom att undvika att prata, beröra eller komma med förslag som kan uppfattas som olämpliga eller stötande.
- ansvara för att du särskiljer ditt privatliv från din roll som representant för Rädda Barnen för att undvika att hamna i situationer som riskerar att orsaka skada för barn, vuxna eller organisationen. Detta innefattar bland annat att inte låta barn eller vuxna deltagare som du möter i ditt uppdrag bo eller sova hemma hos dig.
- aldrig sova i samma säng eller rum som barn vi möter i vår verksamhet.
- aldrig inleda relationer med barn som på något sätt kan anses vara utnyttjande eller ofredande.
- aldrig inleda en relation eller sexuell kontakt med barn eller ungdomar som deltar i Rädda Barnens verksamhet.
- endast hjälpa barn med intima och privata åtagande om de inte kan göra dessa själva, som till exempel gå på toaletten och klä på sig.
- aldrig uppmuntra, bidra till att upprätthålla eller på något sätt delta i ett illegalt beteende hos ett barn.
- som vuxen inte inleda sexuell kontakt med någon under 18 år, oavsett nationell lovlighetsålder.
- bemöta barn, som kan ha utsatts för skada, diskriminering, kränkning, psykiskt eller fysiskt våld, sexuellt övergrepp eller utnyttjande, i enlighet med Rädda Barnens rapporteringsförfaranden och i enlighet med vad som är bäst för barnet och barnets trygghet och skydd.
- samarbeta fullt ut och under tystnadsplikt vid utredningar av misstankar och anklagelser.

Rapportera

Du som representant eller som arbetar för eller på något sätt ingår ett avtal med Rädda Barnen Sverige har en skyldighet att omedelbart och i enlighet med Rädda Barnens rapporteringsförfaranden¹² rapportera misstankar om att ett barn har blivit utsatt för någon form av avsiktlig eller oavsiktlig skada, diskriminering, kränkning, fysiskt eller psykiskt våld, sexuellt övergrepp eller utnyttjande.

All incidentrapportering ska ske omedelbart, inom 24 timmar. Riskrapportering ska ske skyndsamt.

Incidentrapportering

En incidentrapport görs i och till Rädda Barnen när:

- överträdelse sker av Rädda Barnens Policy för trygg och säker verksamhet med barn

¹² Bilaga 4: Incident- och rapporteringsformulär eller <https://rapportera.rb.se>

- du ser eller misstänker att ett barn utsatts för avsiktlig eller oavsiktlig skada, kränkning, diskriminering, någon form av fysiskt eller, psykiskt våld, sexuellt övergrepp eller utnyttjande i Rädda Barnens verksamhet
- ett barn berättar om att det har utsatts för avsiktlig eller oavsiktlig skada, kränkning, diskriminering, någon form av fysiskt eller, psykiskt våld, sexuellt övergrepp eller utnyttjande i Rädda Barnens verksamhet
- en anmälan kommer in till dig om att ett barn utsatts för avsiktlig eller oavsiktlig skada, kränkning, diskriminering, någon form av fysiskt eller, psykiskt våld, sexuellt övergrepp eller utnyttjande i Rädda Barnens verksamhet.

Riskrapportering

Riskrapportering är ett viktigt led i vårt förebyggande arbete för att se till att Rädda Barnens verksamhet är trygg och säker för barn, vilket leder till att vi kontinuerligt stärker och förbättrar verksamheten och våra rutiner. Rapportering ska ske oavsett graden av risk, d.v.s. allt som ökar risken för att ett barn far illa i vår verksamhet ska rapporteras, inklusive risker och brister i vår fysiska miljö som gör att barn kan komma till skada.

En riskrapport görs i och till Rädda Barnen när:

- du upptäcker risker eller brister i vår verksamhet utifrån den här policyn, men där inget barn ännu har kommit till skada
- du upptäcker sådant som, trots att vi har följt policyn, kunde ha inneburit att ett barn kom till skada i vår verksamhet.

Du kan rapportera incidenter och risker på tre olika sätt:

- via direktkontakt med ordförande eller chef (som i sin tur gör en anmälan enligt de två följande alternativen)
- via den digitala rapporteringskanalen <https://rapportera.rb.se>¹³
- via incident- och riskrapporteringsformulär som e-postas till rapportera@rb.se¹⁴.

Orosanmälan

Om vi får vetskap om eller känner oro för att ett barn far illa, även om det inte är i vår egen verksamhet, har vi på Rädda Barnen beslutat om att vi **ska**, och inte bara bör, anmäla vår oro till socialtjänsten i den kommun barnet bor i, i enlighet med socialtjänstlagen, för att säkerställa att varje barn vi möter har rätt till trygghet och skydd och skyddas från de risker de potentiellt är utsatta för¹⁵. Som stöd och vägledning finns Rädda Barnens *Riktlinje för orosanmälan när barn far illa och mall för*

¹³ Valfärd AB och våra dotterbolag har en separat likvärdig rapporteringskanal med adressen <http://rapportera.valfard.rb.se>

¹⁴ Valfärd AB och våra dotterbolag mejlar risk- och incidentrapporter till rapportera.valfard@rb.se

¹⁵ 14 kap. 1c § socialtjänstlagen.

orosanmälan¹⁶. Vi använder då inte ovan beskrivna incident- och riskrapporteringsväg. Du kan också kontakta våra regionala rådgivare för trygg och säker verksamhet för stöd om du behöver göra en orosanmälan eller känner dig osäker på om du behöver göra en orosanmälan.

Polisanmälan

Om ett lagbrott begås i samband med att ett barn far illa, även om det inte är i Rädda Barnens egen verksamhet, ska detta anmälas till närmaste polismyndighet, om det inte innebär en ytterligare risk för barnet. Det är viktigt att ta stöd av ordförande/chef för att säkerställa att det inte finns risk att barn kommer till skada.

Vad händer sen?

Rädda Barnen kommer att bedöma och behandla alla rapporteringar utifrån de rutiner som finns etablerade. Alla fall av rapportering kommer att hanteras professionellt, konfidentiellt och på lämpligaste sätt, vilket innebär att ett begränsat antal personer kommer att hantera och följa rapporteringsprocessen inklusive ansvarig chef/ordförande. Rapporten mottas av en centralt ansvarig tjänsteperson hos Rädda Barnen som kontakter uppföljningsansvarig för ärendehantering där ett barn far eller riskerar att ha farit illa, vilket är Child Safeguarding Director & Child Safeguarding rådgivare.

Vid misstanke om att ett barn far eller riskerar att fara illa kommer ärendet även att rapporteras till socialtjänsten. Vid misstanke om att ett ärende är av kriminell karaktär kommer ärendet att rapporteras till polisen, om detta inte innebär en risk för barnet.

All rapportering i förtroende kommer att behandlas utifrån det som är bäst för barnet, oavsett utfallet av utredningen.

Konsekvenser av att bryta mot policyn

Arbetsrättsliga åtgärder kan vidtas för personal som bryter mot policyn eller de etiska riktlinjerna. Medlemmar kan komma att frånges sitt medlemskap.¹⁷

Alla anställda, förtroendevalda, medlemmar, volontärer, praktikanter, samarbetspartner och andra representanter för Rädda Barnen ska vara medvetna om att alla påståenden om att avsiktlig eller oavsiktlig skadat, diskriminerat, kränkt, utövat våld, begått sexuella övergrepp och/eller utnyttjat ett barn kommer att utredas:

- a) Genom beaktande av lagstiftning gällande brottsutredning och brottsåtal i det land de arbetar.
- b) Genom Rädda Barnens interna utredning i enlighet med etablerade rapporteringsförfaranden vid misstänkta överträdelser mot denna policy¹⁸.

¹⁶ Som stöd finns även Rädda Barnens *Vägledning vid oro för ett barn* som riktar sig till alla vuxna som möter barn och unga i sitt uppdrag, även utanför Rädda Barnen

¹⁷ § 2 Medlemskapet Stadgar för Rädda Barnen.

¹⁸ Se Rutin vid överträdelser till exempel *Den som betar sig olämpligt måste bli medveten om att beteendet skapar obehag för andra och att beteendet måste upphöra. Som utgångspunkt har alla i sammanhanget ett ansvar för att i stunden påtala om någon betar sig på ett sätt som strider mot Rädda Barnens värdegrund*

Ansvar för genomförande, efterlevnad, mätning & ständiga förbättringar

Dessa befattningar har ansvaret för genomförandet och uppföljning av policyn inom sina arbetsområden:

- Chefer och ordförande
- Rådgivare trygg och säker verksamhet
- Child Safeguarding Director

Revidering av policyn

Child Safeguarding Director har ansvar för revidering av policyn och det ska ske vartannat år. Beslut tas av Riksförbundets styrelse.

Definitioner av begrepp som policyn relaterar till:

Diskriminering: När en person blir missgynnad eller kränkt och det har samband med en diskrimineringsgrund. Bristande tillgänglighet och sexuella trakasserier är också diskriminering.¹⁹

Kränkningar: Innebär att barnets psykiska hälsa skadas eller äventyras, oftast under lång tid, genom att en person i ord eller handling behandlar barnet på ett nedlåtande sätt eller angriper barnets personlighet.²⁰

Fysiskt våld: Fysiskt våld innebär att någon orsakar ett barn kroppslig skada, sjukdom, smärta eller gör så att barnet blir försatt i vanmakt eller annat liknande tillstånd. Varje form av kroppslig bestraffning räknas som fysiskt våld. I sexuella övergrepp ingår många gånger fysiskt våld.²¹

Psykiskt våld: Psykiskt våld betyder att ett barn systematiskt utsätts för nedvärderande omdömen, nedbrytande behandling eller avsiktligt känslomässigt lidande. Även en enstaka allvarlig händelse kan innebära att ett barn riskerar att fara illa. Att tvingas bevittna våld i sin närhet eller leva i en miljö där våld och hot om våld förekommer kan också göra att ett barn far psykiskt illa.²²

Sexuella övergrepp mot barn: Innefattar alla former av sexuella handlingar som påtvingas ett barn av en annan person. Det innebär att

- personen utnyttjar barnets beroendeställning och handlingen utgår från den personens behov
- handlingen kränker barnets integritet
- handlingen sker mot barnets vilja eller är en handling som barnet inte kan förstå och inte är moget för.²³

¹⁹ Definition av diskriminering är hämtat från Diskrimineringsombudsmannen.

²⁰ Definitionen av kränkningar är hämtad från WHO.

²¹ Definitionen av fysiskt våld är hämtad från WHO.

²² Definitionen av psykiskt våld är hämtad från WHO.

²³ Definitionen av sexuella övergrepp av barn är hämtad från WHO.

Utnyttjande av barn: Innefattar alla former av utnyttjande av barn som kan skada barnet i något avseende exempelvis fysiskt, psykiskt, sexuellt och ekonomiskt utnyttjande.²⁴

Stödjande & relaterade dokument

Dokument som stödjer policyn och dess genomförande:

- SCI's Child Safeguarding Protocol
- Rädda Barnens etiska riktlinjer
- Riktlinjer för ideellt arbete i Rädda Barnen
- Policy Skydd mot Sexuella övergrepp och sexuellt utnyttjande
- Rutin – Vägledning och stöd vid sexuella övergrepp
- Rutin Riskbedömning för trygg och säker verksamhet
- Policy för visselblåsning
- Riktlinje för orosanmälan när barn far illa
- Mall för orosanmälan
- Rutin vid överträdelser
- Medgivande för fotografering och film
- Riktlinjer för fotografering och publicering av bilder
- Rutin för lovaktivitet
- Riktlinjer för barns delaktighet

Bilagor

Bilaga 1: Tryggare Tillsammans – Godkännandeförklaring

Bilaga 2: Tryggare Tillsammans – Godkännandeförklaring för partners som möter barn

Bilaga 3: Riskbedömning för trygg och säker verksamhet

Bilaga 4: Incident- och riskrapporteringsformulär

Bilaga 5: Ansvar i organisationen för Tryggare Tillsammans

²⁴ Definitionen av utnyttjande är hämtad från Barnkonventionen.